

Sinds 2010 kunnen kwetsbare jongeren in Amsterdam deelnemen aan EventHands. Ze helpen bij het opzetten en uitvoeren van culturele evenementen, en bouwen zo aan een toekomst voor zichzelf. De eerste verkennende resultaten zijn veelbelovend, stellen de auteurs Tamara de Bruijn, Rosa Verheul en Eltje Bos. 'Het gaat niet alleen om het leren van 'vakspecifieke' vaardigheden, maar ook om zaken op het vlak van persoonlijke ontwikkeling.'

EVENTHANDS EMPOWERT KWETSBARE JONGEREN

WERKEN AAN EEN TOEKOMST

Stralend keert Dennis (23 jaar) terug naar de woongroep na een dag werken op Mysteryland. Mede dankzij hem hebben duizenden mensen een onvergetelijke dag gehad. Ja, het was aanpoten, vertelt hij zijn begeleiders. Maar het liep allemaal prima, en hij kreeg zelfs een compliment van de organisatie. Wat een gevoel! Terwijl hij vroeger niet wist hoe hij zijn dagen in kon vullen, werkt hij nu op een groot festival! Het doet zijn zelfvertrouwen goed.

Dennis neemt deel aan EventHands. De aanpak is in 2010 ontwikkeld en bedoeld voor kwetsbare jongeren in Amsterdam tussen 16 en 27 jaar. Jongeren met een zorgachtergrond, zonder startkwalificatie en/of met een verhoogd risico voor sociale uitsluiting, krijgen een jaar lang de mogelijkheid werkervaring op te doen binnen de culturele sector. Zo bouwen ze het Bevrijdingsfestival in Zwolle op, begeleiden ze het publiek op theaterfestival Vis a Vis en scannen ze toegangskaarten op het Encore Festival. De aanpak bestaat uit een groepsdynamisch en een individueel deel. De deelnemers komen wekelijks bij elkaar voor vergaderingen en het organiseren van groepsactiviteiten. In het najaar krijgen ze trainingen en workshops van professionals uit de festivalbranche. Parallel hieraan doorlopen ze een individueel begeleidingsprogramma waarbij iedere deelnemer met een coach aan eigen specifieke leerdoelen werkt. Als afsluiting brengen ze het geleerde in de praktijk. Ze organiseren een eigen evenement en oriënteren zich op een (vervolg)opleiding en/of de arbeidsmarkt.

De doelstelling van de aanpak is drieledig: het stimuleren van persoonlijke groei, voorbereiding op scholing en arbeidsmarkt en maatschappelijke participatie en activering. Ervaren deelnemers fungeren binnen het project vervolgens als rolmodel en mentor voor nieuwe deelnemers. Leeftijdsgre-

noten identificeren zich immers makkelijker met elkaar en laten zich ook sneller door elkaar beïnvloeden (Kinable, 2006). Van Dijk & Noorda (2015) geven aan dat deze gecombineerde inzet van rolmodellen, groepswork en individuele begeleiding een waardevolle werkwijze lijkt bij interventies voor kwetsbare jongeren.

EventHands – zie ook het kader – biedt jongeren die om uiteenlopende redenen thuis, op school of op het werk in de problemen zijn geraakt, de mogelijkheid hun leven weer op de rails te krijgen. Dat gebeurt met een slimme combinatie van zorg, welzijn en werk. De jongeren vormen een team van vrijwilligers dat een seizoen lang faciliteert bij evenementen door heel Nederland. In die context worden ze intensief begeleid én werken ze aan het ontwikkelen van hun talenten en wensen: de aanpak combineert psychosociale zorg met maatschappelijke activering en het werken aan een toekomst met arbeid.

Het werken met EventHands laat jongeren ervaren dat ze iets kunnen als individu en als groep; het zorgt voor een positieve ervaring en positieve emoties. Juist die positieve emoties, zoals plezier en interesse in iets, dragen bij aan een positiever zelfbeeld. En dat niet alleen: mensen met herhaalde positieve emoties hebben meer belangstelling voor, en interesse in, anderen in hun omgeving (Frederickson, 1998). Daarbij komt dat het gaat om werkzaamheden bij culturele evenementen. Ook het luisteren naar muziek en het kijken naar kunst roept in veel gevallen positieve emoties op (Scherder, 2015).

De medewerkers van EventHands, een mix van professionals met een (ortho)pedagogisch en cultureel-maatschappelijke achtergrond, begeleiden de jongeren om hun werk bij events zo goed mogelijk te doen. Dat betekent dat al werkend ook (professionele) vaardigheden als samenwerken,

luisteren, overleggen en conflicten oplossen worden versterkt. Deze (herhaalde) positieve (werk)ervaring maakt het mogelijk dat de jongeren hun inzet als een succes gaan ervaren. Bij de aanpak gaan persoonlijke en professionele ontwikkeling op een vanzelfsprekende manier hand in hand. Daarmee is het een vernieuwend initiatief dat voor een krachtige positieve ervaring kan zorgen en het zelfvertrouwen en de maatschappelijke toerusting van jonge kwetsbare mensen versterkt.

Een groep van 25 deelnemers is twee jaar lang gevolgd. Uit dit eerste verkennende onderzoek is met een voor- en een nameting, door middel van een kwalitatief interview en ASEBA-vragenlijsten¹, inzicht verkregen in de ontwikkeling van deze deelnemers en de invloed van de EventHands-aanpak hierop (Van Dijk & Noorda (2015)). Het eerste onderzoek naar de effecten is hoopgevend.

‘Wat men moet leren doen, leert men door te doen’

KWETSBARE JONGEREN

Psychische stoornissen komen frequent voor. Bijna de helft (43,5 %) van de volwassen Nederlandse bevolking heeft ooit een psychische stoornis gehad (Veerbeek, Knispel & Nuijen, 2011). Onder jongeren is dat 8 tot 26 % (Braet & Prins, 2008). Psychische klachten kunnen verergeren door wat iemand meemaakt. Financiële problemen, ontslag of een scheiding van de ouders kunnen een onderliggende kwetsbaarheid, zoals een negatieve attributiestijl of een aanleg voor depressie, activeren. Dat levert weer nieuwe problemen op. Jongeren worden afgewezen op scholen en kunnen geen werk vinden. De school verlaten zonder startkwalificatie is een risicofactor (Herweijer, 2008; Junger-Tas et al., 2008). Maatschappelijke uitsluiting is helaas aan de orde van de dag voor deze doelgroep.

Een aanzienlijk deel van de jongvolwassenen binnen jeugdhulpverlening en jeugd-ggz heeft te maken met problemen op meerdere levensgebieden. Dat wil zeggen een combinatie van psychische problemen (angst, depressie, persoonlijkheidsproblematiek, autisme, ADHD, enzovoorts) met een moeilijke thuissituatie, gebrek aan dagbesteding, middelengebruik, sociaal isolement, financiële problemen en cetera. Vaak op basis van een belast verleden met traumatisatie. Het basisvertrouwen is aangetast en de stap naar de hulpverlening is groot. De vele problemen gaan vaak gepaard met demoralisatie bij jongeren en het steunsysteem. Perspectief is hierdoor nog moeilijk te zien. Jongeren voelen zich gedeprimeerd, trekken zich terug of maskeren dit juist met grensoverschrijdend gedrag. Het ontwikkelen van copingvaardigheden en emotieregulatie-vaardigheden komt onder druk te staan en de identiteitsgroei stagneert. Jongeren weten niet goed wie ze zijn, wat ze kunnen en zien op tegen de eisen van de maatschappij.

In deze veelheid van problemen is het in eerste instantie belangrijk overzicht en grip te creëren door enerzijds het opbouwen van contact en anderzijds het uitwerken van diagnostiek: Wat is er aan de hand en hoe hangen klachten en problemen met elkaar samen? Maar ook: Wat zijn iemands wensen en talenten? Waar zit de veerkracht bij een jongere of in het systeem? Bij complexe problematiek is vaak langdurige zorg en ondersteuning nodig, maar is behandeling van klachten alleen niet altijd voldoende om integratie in de maatschappij te bewerkstelligen. Tegelijkertijd is die verbinding met de maatschappij, naast een behandeling, juist zo belangrijk voor het oplossen van problemen en behandelen van psychische stoornissen. Het vinden van passende tweede en derde milieuplekken² (zoals stage, school, werk, wonen), is hierdoor zeer gewenst. In de praktijk is er echter een schrijnend tekort aan passende dagbesteding voor kwetsbare jongeren. Hierdoor komen ook maatschappelijke problemen op het bord van de professional werkzaam in de Jeugd-ggz.

VEILIGE PLEK

De klachten die deze jongeren hebben, kunnen echter ook snel verminderen, zo leert de praktijk. Bijvoorbeeld als een jongere op een betrokken school aankomt, of een prettige

1 ASEBA is een afkorting voor *Achenbach System of Empirically Based Assessment*. Het is een verzameling vragenlijsten voor het meten van emotionele en gedragsproblemen bij jongeren tot en met achttien jaar. De vragenlijsten kunnen door zowel verzorgers, leerkrachten als jongeren zelf worden ingevuld.

2 In de opvoeding wordt het gezin aangemerkt als eerste pedagogische milieu, de schoolomgeving als tweede en de wereld daarbuiten, zoals opvang, plaatsen voor sport, jeugdwerk en cultuur, als het derde milieu (Delfos 2009; Bakker & Van Oenen, 2007)

stage of werkervaringsplek heeft gevonden. Een vertrouwenspersoon in dit derde milieu kan veel compenseren. Positieve sociale contacten worden beschouwd als een belangrijke beschermende factor (Braet & Prins, 2008). Behandeling is dus niet altijd het enige middel en is bovendien tijdelijk. Dit pleit ervoor om kwetsbare jongeren een integraal traject aan te bieden waarin zorg, persoonlijk welbevinden en ontwikkeling hand in hand gaan.

EventHands beoogt een laagdrempelige plek te bieden waar kwetsbare jongeren positieve ervaringen op kunnen doen. De kans dat een jongere dan bijvoorbeeld zijn dag/nachtritme omdraait en een passief reactiepatroon doorbreekt, wordt daarmee groter. Activering vormt een belangrijk onderdeel van de behandeling van depressie en exposure is het werkzame element bij angststoornissen (Keijers et al., 2004). Bij EventHands worden jongeren uitgedaagd nieuwe activiteiten te ondernemen en te oefenen met nieuwe vaardigheden. Door te experimenteren met nieuw gedrag dat net buiten hun comfortzone ligt verleggen de deelnemers hun grenzen en leren ze nieuwe competenties te ontwikkelen en te generaliseren. Dit kan in die zin een aanvulling zijn op een behandeling en onderdeel uitmaken van de ingezette interventies. Het behandelen van klachten en reduceren van stoornissen alleen resulteert namelijk niet per se in een groep jongeren die geestelijk gezond is. Het is van essentieel belang dat ze hiernaast, houvast vinden om dat wat is geleerd concreet in de maatschappij voort te zetten en te bestendigen.

Dennis had thuis te maken met veel verbaal en fysiek geweld. Hij kampte met depressieve klachten en verkeerde in een sociaal isolement. Dennis heeft een licht verstandelijke beperking en was nog aangewezen op thuis. Daardoor verkeerde hij in een innerlijke tweestrijd. Aan de ene kant had hij volwassenen hard nodig. Aan de andere kant waren de relaties met volwassenen in zijn nabije omgeving negatief gekleurd door ruzies en een gevoel van onveiligheid. Toen hoorde hij van een vriend over EventHands. Dat je er 'iets' met festivals kon doen, sprak hem wel aan. Muziek was voor hem een uitlaatklep, maar hij had zelf niet het geld om naar een festival te gaan. Bij EventHands voelde hij zich al snel op zijn gemak. Hij vond er een plek om contact te maken met anderen. Het vormde zijn veilige haven. Hierdoor begon zijn thuissituatie minder zwaar op hem te drukken, en dat bracht verlichting van zijn klachten.

SUCCESERVARINGEN

Zoals de Griekse filosoof Aristoteles ooit zei: 'Wat men moet leren doen, leert men door te doen.' EventHands brengt

jongeren in nieuwe situaties en stimuleert deelnemers om dingen zelf te beleven, te ervaren en te ontdekken. Bij dit 'ervaringsleren' draait het om het opdoen van nieuwe ervaringen en de reflectie hierop. Reflectie op de situatie, maar ook op jezelf als persoon en je eigen gedrag. Dat is waar aan gewerkt wordt in de individuele begeleidingsgesprekken. Abdallah, Kooijman & Sonneveld (2016) stellen dat jongeren met behulp van feedback en begeleiding vanuit begeleiders en groepsgenoten, goed zicht krijgen op hun eigen handelen maar ook de eigen potentie. Doordat het zelfbeeld wordt verbeterd en de autonomie versterkt, worden ontwikkelingsmogelijkheden verder gestimuleerd. EventHands tracht een veilige setting te creëren, waarin jongeren met vallen en opstaan kunnen leren en fouten mogen maken. Het gaat niet alleen om het leren van 'vakspecifieke'

WAT IS EVENTHANDS?

Jongeren die zijn vastgelopen kunnen bij EventHands terecht. Veel van deze jongeren willen wel zelfstandig zijn en deelnemen aan het sociaal-maatschappelijke verkeer, maar hun leefsituatie stelt hen daar nog niet toe in staat. Ze kampen vaak met een negatief zelfbeeld en hebben weinig sociale contacten. Door ze te laten meewerken op festivals en culturele evenementen ontdekken ze wat ze leuk vinden en wat ze willen, maar ook waar ze goed in zijn. De jongeren ontwikkelen in een eenjarig traject allerlei (arbeidgerelateerde) vaardigheden en gaan aan de slag met hun persoonlijke én beroepsmatige ontwikkeling. Het jaar is opgedeeld in drie fasen; groepscohesie en inspiratie, teambuilding en kennisoverdracht en als laatste zelforganisatie en autonomie (Haveman, 2014).

De aanpak draait op het moment van schrijven in de regio Amsterdam. Er kunnen op jaarbasis veertig à vijftig jongeren terecht. De EventHands-aanpak wordt medio 2017 als methodiek ingediend bij de Databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI). In het geval van goedkeuring komt de aanpak landelijk beschikbaar. Het NJI heeft de aanpak eerder uitgeroepen tot 'shining example', de Europese Commissie noemde het een 'good practice'. Movisie nomineerde de aanpak bovendien voor de Participatieprijs, die ieder jaar een initiatief bekroont dat participatie stimuleert van groepen die extra aandacht verdienen.

EEN BEVLOGEN ONDERNEMER

De aanpak is een initiatief van sociaal ondernemer Wim Haveman. Haveman heeft jarenlange ervaring in zowel de hulpverlening als in het produceren van evenementen. Omdat hij vond dat er binnen de reguliere jeugdhulp en jeugdbescherming weinig aandacht was voor de arbeidstoekomst en maatschappelijke activering van jongeren, zette hij EventHands op.

'Festivals kunnen altijd extra handen gebruiken,' legt Haveman uit. 'Laat je jongeren aan je evenement meewerken, dan snijdt het mes aan twee kanten. Alle jongeren zijn geïnteresseerd in muziek, film, games of dans. Het sluit aan bij hun leefwereld.'

Maar jongeren die met de jeugdhulp en jeugdbescherming te maken hebben, komen veelal nauwelijks in aanraking met kunst en cultuur, vervolgt Haveman. 'Ze hebben wel de tijd maar vaak niet de middelen om evenementen te bezoeken. Bij EventHands krijgen ze de mogelijkheid om niet alleen hun vrije tijd op een zinvolle en leuke manier in te vullen, maar tegelijk ook te werken aan hun professionele en persoonlijke ontwikkeling. Zo komen ze van de bank af en verbreden ze hun horizon.'

vaardigheden, zoals concrete kennis over evenementenorganisatie, maar ook om zaken op het vlak van persoonlijke groei. Denk hierbij aan het verbeteren van sociale vaardigheden, het ervaren van een geslaagde samenwerking, het ontwikkelen van (zelf)reflecterend vermogen en (zelf)vertrouwen (Van Dijk & Noorda, 2015).

De aanpak draait om empowerment, waarbij aanwezige problemen of kwetsbaarheden niet worden ontkend, maar kansen, krachten, talenten en potenties centraal staan (Scheffers, in Abdallah, Kooijman & Sonneveld, 2016). Belangrijk in dit proces is het opdoen van succeservaringen. De verschillende laagdrempelige werkzaamheden die de deelnemers uitvoeren, en het stellen van kleine haalbare doelen, helpen hierbij. Succeservaringen zorgen voor een positief zelfbeeld en het vermogen om grotere uitdagingen aan te gaan (Orem et al., 2007; Bandura, 1989; Reeve, 2009). Door de focus op talent en succes te leggen worden jongeren op een positieve manier gestimuleerd het beste uit zichzelf te halen (Hoorik, 2011).

Juist voor kwetsbare jongeren zijn deze succeservaringen zo onmisbaar. Jongeren met psychologische- en gedragsproblemen hebben vaak een geschiedenis van 'falen' en zijn

vooral geconfronteerd met wat er niet goed gaat (Kooijmans, 2009). Door een gebrek aan zelfvertrouwen raken capaciteiten, die ze wel degelijk in zich hebben, niet optimaal ontwikkeld (Van Lieshout, 2009). Een jongere moet merken dat hij wel wat kan en inzicht krijgen in de dingen waar hij goed in is. Succeservaringen en empowerment helpen deze jongeren om negatieve ervaringen achter zich te laten, hun eigen mogelijkheden in te zien en verder te ontwikkelen (Abdallah, Kooijman & Sonneveld, 2016). Zo hervinden ze perspectief. Dit vertrouwen in het eigen kunnen zorgt ervoor dat jongeren zichzelf hogere doelen gaan stellen, grotere inzet en doorzettingsvermogen tonen, optimistischer zijn en minder last hebben van negatieve emoties en stress (Bandura, 1989).

POSITIEVE PSYCHOLOGIE Door niet de nadruk te leggen op de problemen maar op de kracht en kwaliteiten van jongeren, sluit de aanpak aan bij de positieve psychologie. Deze stroming richt zich niet op het disfunctioneren van mensen, maar op positieve emoties en hun betekenis voor het individu (Bos, 2015). Positieve emoties kunnen helpen om negatieve of sombere gevoelens af te zwakken en hiermee om te gaan, zo is het idee. Mensen die meer welbevinden ervaren, zijn hierdoor beter in staat zijn om met alledaagse tegenslag en stressfactoren om te gaan. Maar ook om betere coping te hanteren in de omgang met ingrijpende levensgebeurtenissen.

Het loont dus om in welbevinden te investeren, zeker ook omdat dit kan bijdragen aan het ontwikkelen van psychologische veerkracht (Fredrickson, 1998). Mensen die zich prettiger voelen, doen minder vaak een beroep op vormen van zorg (Bos, 2015). In het licht van de huidige ontwikkelingen binnen het zorgdomein, waarbij het credo is om kleine problemen klein te houden en de eigen kracht te versterken, kan investeren in welzijn dus lonen.

Dennis bouwde een vertrouwensband met de begeleiders op en ging zich verantwoordelijk voelen binnen het project. Hij deed zijn best ervoor. Je zag hem met de week groeien door de positieve aandacht en waardering die hij kreeg. Elke kleine succeservaring gaf hem meer zelfvertrouwen. Thuis escaleerde de situatie, waardoor Dennis niet langer thuis kon wonen. De begeleiders hadden intussen een goede ingang bij Dennis. Zo konden ze hem motiveren voor hulpverlening. Naar een afspraak gaan vond hij spannend, dus gingen de begeleiders met hem mee. EventHands vormde als het ware een warm tussenportaal die de stap naar hulpverlening voor hem verkleinde. Dennis heeft inmiddels zijn draai gevonden in de maatschappij. Hij refereert trots aan EventHands als 'zijn baan'.

KLEINE STAPJES VOORWAARTS

De aanpak lijkt vruchten af te werpen. Onderzoeksbureau Noorda & Co concludeert dat de doelstellingen grotendeels worden behaald (Noorda & Van Dijk, 2015).

Zo rapporteren de deelnemende jongeren na deelname minder sociaal-emotionele problemen, minder denkproblemen (onder meer obsessieve gedachten, het horen van geluiden die er niet zijn, 'vreemde dingen' doen en 'vreemde gedachten' hebben), trekken zij zich minder snel terug en houden ze zich beter aan regels (zie tabel 1).

Ze blijken na deelname meer te reflecteren op hun persoonlijke ontwikkeling. Ook zijn ze er in vaardigheden

als organiseren, samenwerken, vergaderen en communiceren op vooruitgegaan. Zo'n zes op de tien deelnemers hebben ontdekt wat ze leuk vinden om te doen en waar hun kwaliteiten liggen. Verder tonen ze meer initiatief om aan nieuwe dingen te beginnen. Bijna de helft van de deelnemers is zelfstandiger geworden en heeft meer verantwoordelijkheidsgevoel ontwikkeld. Bovendien hebben deelnemers een breder sociaal netwerk opgebouwd, met name onder leeftijdsgenoten en in de evenementenbranche.

Ook blijkt een aanzienlijk deel van de jongeren een betere of meer stabiele school-/werksituatie te hebben. Zeven van de 25 jongeren hebben tijdens deelname een startkwalificatie

TABEL 1. GEMIDDELDE SCORES CBCL GEDRAGSTEST AFGENOMEN TIJDENS EEN NUL- EN EINDMETING (+/- 1 JAAR), IN DE PERIODE JULI 2013-OCTOBER 2015.

Probleem-schalen	Bij jongerencoaches (TRF) m.b.t. alle geïnterviewde deelnemers (N=25)			Bij deelnemers (YSR) m.b.t. alle geïnterviewde deelnemers (N=25)		
	Nulmeting	Eindmeting	Vershil	Nulmeting	Eindmeting	Vershil
Teruggetrokken gedrag	56.2	55	-1.2	56.9	54.6	-2.3
Somatische klachten	54	54.3	+0.3	57.5	57.9	+0.4
Angstig /depressief	56.5	55	-1.5	57.3	56.8	-0.5
Sociale problemen	56.6	55.2	-1.4	55.2	54.2	-1.0
Denkproblemen	55.8	51.4	-4.4	58.4	56.0	-2.4
Aandachtsproblemen	52.5	51.4	-1.1	56.4	55.0	-1.4
Overtreden van regels	61	57.5	-3.5	60.5	58.9	-1.6
Agressiviteit	56.7	54.8	-1.9	54	53.6	-0.4
Geïntern. problemen	55.5	53.4	-2.1	54.4	53.8	-0.6
Geëxtern. problemen	57	55.2	-1.8	54.7	54.6	-0.1
Totaliteit problemen	55.5	53.1	-2.4	54.4	54	-0.4

* De CBCL (Child Behaviour Checklist), TRF (Teachers Report Form) en YSR (Youth Self Report) vragenlijsten zijn diagnostische instrumenten om vaardigheden en probleemgedrag gestandaardiseerd te kwantificeren (<http://www.aseba.org/schoolage.html>). De vragenlijsten zijn vertaald in het Nederlands (Verhulst & Van der Ende, 1990; <http://www.aseba.nl/home>).

Een paar voorbeelditems van de TRF zijn: 'Kan zich niet concentreren, kan niet lang de aandacht bij iets houden' en 'Veroorzaakt onrust in de klas'. Enkele voorbeelditems van de YSR zijn: 'Ik maak dingen waar ik aan begin niet af' en 'ik doe dingen zonder erbij na te denken'.

De vragen worden gescoord op een driepuntsschaal: helemaal niet – een beetje of soms – duidelijk of vaak (0, 1, 2). De normscore ligt voor iedere schaal op 50. Hoe hoger de score, hoe hoger de mate van sociaal- emotionele problemen binnen de betreffende schaal. Scores die erg afwijken van de norm kunnen het stempel 'klinisch' of 'borderline' (grensgebied van normaal naar klinisch) krijgen (Van Dijk & Noorda, 2015).

behaald. Ongeveer negentig procent van de ondervraagde jongeren zegt door de aanpak meer werkervaring te hebben opgedaan.

Daarnaast zijn de jongeren hun vrije tijd op een meer positieve en zinvolle manier gaan invullen. Waar veel jongeren bij de start aangaven veel alleen thuis te zitten, te gamen, televisie te kijken of te slapen, gaven achttien van de 25 jongeren bij de nameting aan het gevoel te hebben hun vrije tijd nu nuttig in te vullen door hun werkzaamheden bij EventHands (Van Dijk & Noorda, 2015).

De World Health Organisation (WHO) definieert geestelijke gezondheid als: een subjectieve beleving van welzijn, autonomie, competentie, in staat zijn om de eigen intellectuele en emotionele mogelijkheden te verwezenlijken (WHO, 2004). Het evaluatieonderzoek (Van Dijk & Noorda, 2015) laat zien dat de aanpak mogelijk kan bijdragen aan een positieve ontwikkeling van kwetsbare jongeren. Een zwak punt aan het onderzoek is echter het kleine aantal respondenten. De groep van 25 onderzochte jongeren is nog te klein om te generaliseren. Aanvullend onderzoek met een ruimere testgroep en een controlegroep is nodig en kan resulteren in sterkere aanwijzingen van de effectiviteit van de aanpak.

Ook moeten de verschilcores in een nieuw onderzoek meer confirmatief getoetst worden en moet worden achterhaald of de resultaten ook standhouden op langere termijn. Daarnaast is gebleken dat niet alle deelnemers even actief participeren in het aanbod. Deelname is op vrijwillige basis, wat kan leiden tot een gevoel van vrijblijvendheid. Dit heeft geresulteerd in een uitval percentage van 16,7% binnen het onderzoek. Aan de andere kant is deze vrijwillige basis juist een kracht van de aanpak omdat een beroep wordt gedaan op de intrinsieke motivatie van de deelnemers. Hetgeen te beschouwen is als voorwaarde voor gedragsverandering. De aanpak kan volgens Noorda & Van Dijk (2015) voorzien in verschillende behoeftes, maar blijkt volgens hen niet voor alle deelnemers in dezelfde mate geschikt.

GESCHEIDEN WERELDEN

Binnen de reguliere arbeidstoeleiding was vaak weinig mogelijkheid voor psychosociale begeleiding. Omgekeerd was binnen de jeugdzorg minder vanzelfsprekend aandacht voor maatschappelijke activering en arbeidsontwikkeling. Hierdoor kwam de noodzakelijke integrale ondersteuning van jongeren zonder startkwalificatie of baan maar met een zorgbehoefte moeilijk tot stand, geven Van Dijk & Noorda (2015) aan. Mede met ingeving van de transitie en transformatie van het sociale stelsel, is hier meer aandacht voor gekomen.

Zo wordt vaker gewerkt volgens het principe van integraal werken. Het bieden van positieve (werk)ervaring tijdens of na een behandeling biedt meer toekomstperspectief.

Programma's die jongeren stimuleren bij zowel hun persoonlijke en professionele ontwikkeling als maatschappelijke participatie zijn dus gewenst (Van Dijk & Noorda, 2015). Voor kwetsbare jongeren zoals Dennis lijkt deze aanpak waardevol. De ernst van psychologische problematiek en gedragsproblematiek wordt immers niet enkel bepaald door een specifieke aanleg, maar ook door de omgeving waarin iemand verkeert en de relaties die iemand heeft. Symptomen en problemen komen niet geïsoleerd voor, maar manifesteren zich binnen een bredere context en worden door meerdere stress- of risicofactoren bepaald – ook wel 'het transactioneel model' genoemd (Cichetti, Toth & Maughan, 2000). Zo vloeien probleemgedrag en delinquent gedrag bijvoorbeeld vaak voort uit een gebrek aan positieve rolmodellen. Voelt een jongere zich gesteund, bijvoorbeeld door vriendschappen, mentoren en positieve rolmodellen, dan werkt dat veerkracht in de hand. Psychologische- en gedragsproblemen zijn dus nooit een vaststaand feit, maar dynamisch en veranderbaar (Van Lieshout, 2009). Als een jongere positieve ervaringen kan opdoen, positieve aandacht krijgt en zich gesteund voelt, kan dat een gunstige invloed hebben op zijn of haar psychische en/of gedragsproblematiek.

Dennis heeft bij EventHands zijn steunende omgeving gevonden. Daardoor werden zijn problemen minder manifest aanwezig, kon hij zijn potentieel verder ontplooiën, succeservaringen opdoen en daarmee zijn zelfvertrouwen vergroten. De begeleider van Dennis: 'Dit had niemand verwacht. Hij was bijna niet van zijn kamer te branden en zag participeren überhaupt niet zitten. Door de aanpak is hij uit zijn sociaal isolement getrokken en heeft hij geleerd contact met anderen aan te gaan. Hij legt nu zelfstandig contact met leeftijdgenoten en wordt ook door hen geaccepteerd. Dit is voor hem erg belangrijk.'

CONCLUSIE

Ruim dertien duizend Amsterdamse jongeren (13,3 % van de totale populatie) tussen de achttien en 27 jaar hadden in 2014 geen baan en/of gingen niet naar school. De potentiële doelgroep van de EventHands-aanpak kan in heel Nederland zelfs geschat worden op ongeveer 125.000 (Van Dijk & Noorda, 2015). Hun maatschappelijke integratie zou een actuele opgave van jeugdbeleid en sociaal beleid moeten zijn.

De aanpak sluit aan bij de hulpvraag van jongeren, die zelden luidt 'Behandel mijn dysthyme stoornis of chronische

PTSS', maar eerder gaat om het verlangen weer naar school of werk te gaan, vriendschappen op te bouwen, zelfvertrouwen te krijgen en iets te doen hebben wat leuk is. Een jongere komt dan weer toe aan het vervullen van zijn ontwikkelingsstaken (Slot & Van Aken, 2010) waardoor hij of zij alternatief gedrag kan leren ontwikkelen. Om de ontwikkeling van onze gezamenlijke doelgroep te stimuleren hebben jeugdwezijn en jeugdhulpverlening elkaar dus hard nodig – om samen betere kansen te creëren voor een grote groep jongeren.

OVER DE AUTEURS

Tamara de Bruijn is forensisch orthopedagoge en werkt sinds 2013 bij EventHands. Ze heeft jongeren begeleid en geholpen het programma verder te ontwikkelen. Ze is daarmee belanghebbende. Rosa Verheul is gz-psycholoog en werkt bij de Care-express en de Opvoedpoli in de regio Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer. Eltje Bos is lector Culturele en Sociale Dynamiek aan de Hogeschool van Amsterdam. Correspondentie aangaande dit artikel: tamara@eventhands.nl.

Summary

WORKING TOWARDS A BETTER FUTURE

T. Q. DE BRUIJN, R. VERHEUL & E. BOS

Psychological problems are common amongst youth who experience problems in multiple areas of life. Connection to community and social networks is essential in order to treat and resolve mental illness. As it offers youths the chance to experience positivity and success, improve their self image and regain perspective. To stimulate the development of this target group, youth welfare and youth mental-healthcare sectors need each other. In cooperation lies the chance of creating better opportunities for a large group of adolescents. The EventHands-program, operational in Amsterdam since 2010, offers youths who experience difficulties in school, work or at home, the opportunity to get their lives back on track. They gain work experience within the cultural sector under professional supervision. The approach links up with the branch of positive psychology and aims to: empower and facilitate personal growth, prepare for education, labor and social participation. Initial results are promising.

Literatuur

- Abdallah, S., Kooijmans, M. & Sonneveld, J. (2016). *Talentgericht werken met kwetsbare jongeren: ontwikkelwerk, erkenningswerk, verbindingswerk*. Stichting HvA te Amsterdam/ Stichting Avans te Tilburg. Uitgeverij Coutinho, Bussum.
- Bakker, K. & Oenen, van, S. (2007). Vernieuwing van de pedagogische infrastructuur; Nieuwe kansen voor samenhang in onderwijs, opvang en opvoeding. *Jeugd en Co*, Kennis 1, 20-29.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44, 1175-1184.
- Bos, E. (2015). *Impact Positieve ervaringen, kunst en cultuur*. Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken. Movisie, Utrecht.
- Braet, C. & Prins, P. (2008). *Handboek klinische ontwikkelingspsychologie*. Bohn Stafleu van Loghum, Houten.
- Delfos, M. (2009). *Het virtuele milieu*. Reader over de Virtuele ontwikkeling van de jeugd. Copyright: M.F. Delfos, PICOWO, www.mdelfos.nl.
- Dijk, A. van & Noorda, J. (2015). *Evaluatie EventHands; Meedoen aan culturele evenementen helpt jongeren vooruit*. Onderzoeksbureau Noorda en Co, Amsterdam, evaluatie in opdracht van B-Challenged.
- Fredrickson, B.L. (1998). What good are positive emotions? *Review of General Psychology*, 2, 300-319.
- Fredrickson, B.L., Cohn, M.A., Coffey, K.A., Pek, J. & Finkel, S.M. (2008). Open hearts build lives: Positive emotions, induced through loving-kindness meditation, build consequential personal resources. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95, 1045-1062.
- Haveman, W. (2014). *EventHands: van zorgvraag tot zelfregie*. Stichting B-Challenged, Amsterdam 2014.
- Hoorik, I. van (2011). De kracht van succeservaringen in het jongerenwerk. *Talentontwikkeling stimuleert participatie en zelfvertrouwen*. *Jeugd en Co*, 5(4), 40-48.
- Keijsers, G.P.J. Minnen, A. van & Hoogduin, C.A.L. (2004). *Protocollaire behandelingen in de ambulante geestelijke gezondheidszorg II*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Kinable, H. (2006). *Dossier Werken met peers*. VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw. Frieda Matthys, Brussel.
- Kooijmans, M. (2009). *Battle zonder knokken. Talentcoaching van risicjongeren*. Amsterdam: SWP.
- Lieshout, B.E.M. van (2009). *Pedagogische adviezen voor speciale kinderen: Een praktisch handboek voor professionele opvoeders, begeleiders en leerkrachten*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Orem, S.L., Binkert, J. & Clancy, A.L. (2007). *Appreciative Coaching. A Positive process for change*. San Francisco: Jossey Bass.
- Reeve, J. (2009). *Understanding motivation and emotion (5th Edition)*. Hoboken, NJ: Wiley.
- Scherder, E. (2015). Actieve en passieve kunstbeoefening goed voor de hersenen. *Boekman*, 104, 4-8.
- Slot, W. & Aken, M. van (2010). *Psychologie van de adolescentie*. Veerbeek, M., Knispel, A. & Nuijen, J. (2012). *GGZ in Tabellen*. Trimbos-Instituut, Utrecht.
- Verhulst, F.C., Koot, J.M., Akkerhuis, G.W. & Veerman, J.W. (1990). *Praktische handleiding voor de CBCL (Child Behavior Checklist)*. Assen: Van Gorcum & Comp B.V.